

KVARMONATA, KULTURA KAJ MOVADA REVUO

La LAMPIRO

50-a jaro n-ro 123 2009

Bazaj principoj de ĝardenkulturo

Zamenhof nekonata

Larĝvida blindulo

La LAMPIRO

50-A JARO N-RO 123 2009

Oficiala Organo de EASP
(Esperanto-Asocio de San-Paŭlo)

Kvarmonata, kultura kaj informa publikigaĵo, senpaga por membroj de EASP

ĈEFREDAKTORO:
Genildo Martins Coelho
genildomcoelho@uol.com.br
Tel. (11) 2791-6420

REVIZIANTOJ:
José Dias Pinto, Eurico Ribeiro

KOMPOSTADO KAJ GRAFIKARANĜO:
José Roberto Tenório

REDAKCIO:
Rua Faustolo, 124
05041-000 - São Paulo - SP
Retpoŝto: lalampiro@easp.org.br

ABONU "LA LAMPIRO"-N!
Brazila abontarifo por 2009: R$ 25,00
Unuopa ekzemplero: R$ 10,00

La Redakcio ne respondecas pri la subskribitaj artikoloj

Enhavo

KAJERO "MOVIMENTO"

KOVRILFOTO:
Manlegado omaĝe al la 200-jara jubileo de la naskiĝtago de Loius Braille

Dorival Caymmi (1914-2008)

Kaj revenis nur la floso

tradukis Sylla Chaves

En la floso foriris kune
Franĉjo kaj Bento,
kaj revenis nur la flos'.
Blovis eble en marforo
fortega vento,
kaj revenis nur la flos'.

En la Kristnaska festo
Franĉjo estis la bov'.
kaj sen lia ĉeesto
ne plu eblas ludoprov'.

Kaj nune, ĉar mankas Franĉjo,
verŝajne ne estos fest'.
Foriris li en la floso
kaj revenis nur la flos'.

Bento kantadis kantojn
ĉiam kun granda ĝoj'.
Multe da aplaŭdantoj
havis li je ĉiu foj'

La ploro de l' junulinoj
aŭdiĝis ĝis mara for'
Foriris Bent' en la floso
kaj revenis nur la flos'!

Dorival Caymmi estis italdevena sed profunde brazila en siaj temoj kaj ritmoj. En 1930, sen formalaj studoj, li komencis kanti kaj komponi, gitarludante en tre personeca maniero. En 1938 li transloĝiĝis al Rio kaj, en tiu sama jaro, produktis sian unuan grandan sukceson, kiu ankaŭ signalis la komencon de la sukceso de Carmen Miranda: "O que é que a bahiana tem?" (Kion havas la bahianino?)
Unu el la ĉefaj karakterizoj de Dorival Caymmi estas la perfekta harmonio inter liaj tekstoj kaj muzikoj, en siaj diversaj temoj kaj stiloj: la maro, kun siaj fiŝistoj, la koloroj kaj beleco de Bahio kaj Rio kaj la folkloro de la tuta Brazilo. En liaj tekstoj multaj vidas kombinitan lertecon de ĵurnalisto, artisto kaj antropologo.

Larĝvida blindulo

Paulo Sérgio Viana
Lorena/SP

Ekzistas homoj, kiujn grandaj suferoj detruas; ekzistas homoj, kiujn tiaj samaj suferoj kreskigas; ekzistas ankoraŭ aliaj, maloftaj homoj, kiujn turmentado dum la vivo transformas en majeste superajn estulojn. En januaro 2009, la tuta mondo omaĝas la memoron de reprezentanto de tiu tria speco de homoj: antaŭ ducent jaroj naskiĝis en Francujo unu el tiuj grandeguloj: Louis Braille. Plej multaj nuntempuloj scias, kiu estis tiu geniulo, sed malmultaj konas lian kuriozan, inspiran vivhistorion. Valoras la penon rememori ĝin.

La patro de Braille laboris kiel ledmetiisto en urbeto Coupvray, proksime al Parizo. Kiam la knabo estis trijara, dum momenta foresto de la patro, li akcidentiĝis pro misuzo de laborilo kaj vundiĝis je la okuloj. Infekto kondukis al kompleta blindiĝo, tiel ke la figuro de knabeto vaganta tra la stratoj kun bastono en la mano impresis la vilaĝanojn. Transirinte al alia urbo, la familio trovis pastron, kiu amikiĝis al la knabo kaj instruis al li legadon. Tiutempe, uzado de grandaj literoj faritaj per densa materialo konsistigis la solan manieron uzi alfabeton ĉe blinduloj, kio faris legadon preskaŭ nepraktikebla. Braille tamen elstaris per sia mensa lerteco kaj fariĝis instruisto por blinduloj. Kaj kiel instruisto, li ĉiam tre bedaŭris, ke blinduloj eminente povas percepti sonojn, odorojn, palpadon, sed estas forigitaj de la trezoro de libroj kaj aliaj tekstoj. Tiam, li deklaris: *"Aliro al komunikado en plej larĝa senco esta aliro al scio, kaj tio estas plej grava por ni... Ni ne bezonas kompaton, nek ke oni rememorigu nin pri nia vundebleco. Ni deziras, ke oni traktu nin kiel egalajn homojn, kaj komunikado estas por ni la vojo por atingi tion."*

Unu tagon, dum babilado kun amiko, li eksciis, ke kapitano inventis "noktan skribon", nome kodon por uzado dum noktaj militmanovroj, kiam oni ne riskas bruligi eĉ alumeton, por ne veki la atenton de malamiko. La kodo konsistis el boretoj sur papero, kun formado de kombinoj kaj respondaj signifoj. La menso de Braille ricevis lumegon: li tuj komencis konstrui sian faman metodon por uzado de alfabeto kaj aliaj lingvosignoj. Lia sistemo konsistis el dekoj da kombinoj de reliefaj punktoj sur papero, kiuj respondas al literoj kaj aliaj simboloj. La metodo ricevis kelkajn ŝanĝojn post la inventinto, sed esence ĝi estas la sama ĝis hodiaŭ. Ekzistas nuntempe tri niveloj de malfacileco, laŭ uzado de mallongigoj por oftaj vortoj kaj simboloj, tiel ke la trian nivelon nur malmultaj blinduloj regas. Ĉar la metodo postulas relative altan memorkapablon, tial la regado de la metodo fare de homoj, kiuj blindiĝis je granda aĝo estas kompreneble pli malfacila.

Kafo por vivi

Nekonata aŭtoro

Esperantigis:
Fernando J.G. Marinho
Rio de Janeiro/RJ

Grupo da eksstudentoj ,bone sukcesintaj en siaj karieroj, kunvenis por viziti sian malnovan profesoron.

La babilado tuj devojiĝis al plendoj pri streso dum laboro kaj vivo.

Celante doni kafon al la vizitantoj, la profesoro iris al la kuirejo.

Li revenis kun granda kafkruĉo kaj sortimento da tasoj el porcelano, plasto, vitro; kelkaj havantaj simplan, dum aliaj multekostan kaj delikatan aspekton. Tiam li invitis la ĉeestantojn ekpreni la ĵus preparitan kafon.

Post kiam ĉiu eksstudento elektis sian tason, la profesoro diris:

— Ĉu vi rimarkis, ke ĉiuj belaspektaj kaj multekostaj tasoj estis elektitaj, sed neniu el la simplaj kaj malmultekostaj tiel estis? Malgraŭ ke oni konsideras normala la deziron havigi al si la plej grandan bonon, el tio fontas viaj problemoj rilataj al streĉiteco. Kion vi ĉiuj volis estis la kafo, ne la taso, sed konscie elektis la plej bonajn, kaj nun ekzamenas la tasojn de la aliaj. Nu, se la vivo estas la kafo, do la mono, la oficoj kaj socia statuso estas la tasoj. Tiuj lastaj estas nur la iloj, kiuj ebligas la subtenon kaj daŭron de la vivo.

Kelkfoje, pro troa koncentriĝo sur la tason, oni preterlasas la ĝuadon de la kafo, kiun ĝi entenas.

Ne permesu, ke la tasoj kontrolu vin. Anstataŭ tio, frandu la kafon.

(Al tiuj, kiuj ŝatas bildoseriajn dosierojn ni rekomendas malfermi la paĝon http://www.npoint.com.br/sementeira/kafoporvivi.pps .Sekve de tio, surklaku la butonon “ abrir” kaj poste la butonon “somente leitura”)

Kvankam lia inventaĵo estas mirinda, tamen dum longa tempo oni ne atentis pri ĝi, kaj eĉ intence ignoris la aferon. Tio multe suferigis lin. Post iom da tempo, li ampleksigis sian metodon ankaŭ al muziknotoj, kio permesis, ke blinduloj legu partiturojn. La afero komencis veki ĉies atenton. Kiam fine aŭtoritatuloj decidis okupiĝi pri la oficialigo de lia legsistemo, li jam estis proksima al sia vivofino. Oni atribuas al li la jenan frazon, diritan kiam li emociite ricevis la informon pri la agnosko de sia inventaĵo: “*Trifoje mi ploris en mia vivo: kiam mi blindiĝis, kiam mi eksciis pri la ‘nokta skribo’ kaj hodiaŭ”.*

Louis Braille mortis 43-jara, de ftizo. Li forpasis kiel supera homo.

Esperanta Klubo Zamenhof 60-jariĝas

Neide Barros Rego
neidebarrosrego@terra.com.br

Fotoj: Neide Barros Rego

En agrabla etoso kaj taŭga vetero, kun la partopreno de 137 personoj de San-Paŭlo (kelkaj venintaj el aliaj urboj), Esperanta Klubo Zamenhof – EKZ festis, en propra sidejo, ĉe "Rua Idioma Esperanto", en la kvartalo "São Miguel Paulista", de la urbo San-Paŭlo, sian 60-jariĝon.

La evento estis bone gvidata de la entuziasma kaj simpatia ceremoniestro Sérgio Moreira Miranda.

Partoprenis en la podia tablo: Osvaldo Pires de Holanda (nuna prezidanto de EKZ kaj kunfondinto), Darmy Mendonça (eksprezidanto kaj kunfondinto), Genildo Martins Coelho (prezidanto de Esperanta Asocio de San-Paŭlo – EASP), Walmir Ventura Rego (Kultura Kooperativo de Esperantistoj – KKE – Rio-de-Ĵanejro) kaj Edmo Rodrigues Lutterbach (Niteroja Esperanto-Klubo – NITEK).

La prezidanto salutis la ĉeestantojn kaj poste Joel Afonso Francisco prelegis pri la historio de EKZ, fondita en la 25-a de Januaro 1949. Darmy Mendonça ankaŭ parolis al la publiko.

Osmar da Silva Alves montris sur ekrano bildprezenton de li preparitan, omaĝe al Osvaldo Pires de Holanda kaj Maria Delza Macabu Jesus, edzino de Osvaldo.

Sep gejunuloj ricevis ateston pri lernado de baza kurso de Esperanto.

Okazis la transdono de omaĝaj platoj, feste al la 60-jariĝo de EKZ, al kelkaj personoj, kiuj iamaniere kontribuis por la klubo en la daŭro de ĝia ekzistado, nome: Abel Pinto, Darmy Mendonça, Eurico dos Santos, Fausto Tomaz de Lima, Genildo Martins Coelho, Joel Afonso Francisco, José Martins Coelho, José Roberto Tenório da Silva, Marcos Zlóv, Maria Delza Macabu Jesus, Neide Barros Rego, Osmar da Silva Alves kaj Valbério Barros Monteiro.

Sekve okazis la prezentado de la poeto Moreira de Acopiara, kiu deklamis portugale du poemojn verkitajn de li: "São Paulo e seus contrastes" kaj "Esperanto"; kaj de Neide Barros Rego, kiu deklamis portugale "Se há tanta paz...", de Luna Fernandes; "Se estas paco...", traduko de Sylla Chaves, kaj kantis la kanzonon "Kanto de l' rivero", de Ary Pavão, traduko de Sylla Chaves.

La prezidanto, tre kortuŝita, dankis al ĉiuj kaj ilin invitis por lunĉo kun trinkaĵoj.

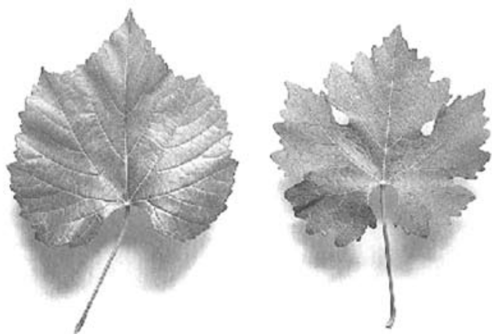
La evento estis apogata de V.M. Aurélio de Andrade de la Framasona Loĝio "Vigilantes", de la Regiona Administracio de "São Miguel Paulista" kaj de la paro Valbério Barros Monteiro kaj Luciana Moreira de Holanda, kiu subtenis la lunĉon kun trinkaĵoj.

Malseka grundo

Verkis:
Heloiza Seixas

Tradukis:
Aloísio Sartorato

Kiam la amikino lasis ŝin ĉe la hejmopordo, ŝi sentis ke ŝi elaŭtiĝis ŝvebante. Ŝi malsupreniris la tri ŝtupojn de la enirejo kaj trairis la malgrandan korton. Ŝi aŭdis la klakon de la malfermiĝanta elektronika riglilo, puŝis la pordon el vitro kaj, turnante sin malantaŭen, man-adiaŭis la amikinon, kiu ankoraŭ atendis ĉe la stirilo de la aŭto. Ŝi salutis la pordiston per "bonan nokton" kaj premis la butonon de la lifto. Sed ĉion ŝi faris ankoraŭ kun la sento esti kelkajn centimetrojn super la grundo, kiel iuj japanaj trajnoj. Jes, ŝi ŝvebis. Ŝajnis kvazaŭ ŝia animo estus eliĝonta el la korpo kaj urĝe bezonus ian ajn balaston por resti surplanke.

La lifto alvenis. La virino ektimis, kiam ŝi rigardis sin en la spegulo, kiu ekzistis ĉe la fono. Ŝi ekridis, metante la manon sur la buŝon. Ŝi estis perturbita. Kio estas tio, mia Dio? Kio okazas?

Ŝi pasigis la manon sur la kolon kaj englutis, kun la gorĝo seka. Ŝi turnis sin por ne plu vidi sian propran bildon kaj rigardis al la etaĝ-indikilo super la faldebla lifto-pordo, al la malnova montrilo iranta malrapide de maldekstre dekstren, survoje al la kvina etaĝo. Ŝi alvenos hejme kaj banos sin per varmeta akvo, trinkos varmetan lakton, ion ajn varmetan, sengustan kaj senodoran, kio trankviligos ŝin. Ŝi nur volos fermi la okulojn kaj dormi, ne plu pensi. Kio estas tio, mia Dio? – ŝi ripetis mallaŭte. Kial la renkontiĝo kun tiu viro lasis ŝin tiel maltrankvila, se ili apenaŭ konis unu la alian, se ili apenaŭ konversaciis. Estis nur simpla saluto, ĉirkaŭbrako, du formalaj kisetoj, nur tio. Kaj dum la cetero de la nokto daŭris tiu stranga, absurda sento.

Enirinte hejmen, ŝi iris rekte al la dormoĉambro. Jes, sendube ŝi bezonos bani sin, per varmeta akvo, kiu trankviligu ŝin. Kaj la unua afero, kiun ŝi faris, estis demeti la robon laŭ la kapo. Kaj agante tiel, ŝi sentis la odoron.

Ŝi haltis, elektrigite.

Pro iu simpla ĉirkaŭbrako, la odoro ensorbiĝis en ŝian robon.

Kaj tiam ŝi komprenis. Estis tio. Temis pri la odoro.

Ŝi fermis la okulojn.

Jes, sendube – estis la odoro. Tiu viro havis arbar-odoron, de malseka grundo. Pensante tion, ŝi sentis murmuron supreniri ene de la brusto, la koron martelanta, la senton pri iu hokego fiksita inter la ripoj, ion ajn, kio sangis kaj doloris, sed kio samtempe estis agrabla. Ŝi ne sciis, kio venos, kio okazos, sed ŝi sciis ke ĝi estos forta kaj disfrakasonta, iu nekontrolebla ŝtormo. Ŝi denove enspiris la puran aeron de la dormoĉambro, klare rememorante la odoron de la viro. Jes, estis odoro je arbaro kaj malseka grundo.

Antaŭsigno de tempesto.

LingvoGUTOJ

Geraldo Mattos
Curitiba/PR
www.gmverda.com.br

1-a: Akuzativo

Jen estas unu el la lingvogutoj, kiujn mi volas irigi al la revuo La Lampiro pri neglektataj punktoj de nia lingvo, kiujn eble kaj ne feble miaj reguloj pli facile kaj brile klarigas: mia geleganto do vidas, ke mi estas neniel vanta kaj aroganta...

En unu el miaj libroj aperas la sekvanta frazo:

Kun ĉio tio farita, ŝi kuŝigis lin sur la lito, proksimigis al lia kolo la dikan kovrilon el lano kaj, kliniĝinta sur li, adiaŭis lin per dolĉa kiso sur lia frunto.

- ... kuŝigi sur la lito / kuŝigi sur la liton?

Mi elektis la unuan pro unu el la reguloj, kiujn mi elpensis en sendorma nokto, sed eble en kundorma tago. Mi ĝin komentarios:

Multaj verboj havas du eblajn lokojn:

La loko de la fakto -i petas nominativon, kaj ĉiam temas pri duma loko koncerne la tempon de la fakto:

[hundo] kuri sur la strato [strato estas la loko -i [de la kuro]

La loko de anto kaj de ato petas akuzativon, kaj ĉiam temas pri posta loko koncerne la tempon de la fakto [kuri sur la straton ĝi faras ekster la strato]:

[hundo] kuri sur la straton [strato estas la posta loko de anto [de la hundo]

kurigi [hundon] sur la straton [strato estas la posta loko de ato [de la hundo]

Lingvoj tamen estas kuriozaj: igi la hundon kuri sur la strato!...

Pluraj okazoj donas al ni surprizon kaj dubon:

- ... alveni en Parizo / alveni en Parizon?

Se mi vizitas amikon en Parizo, kaj mi alvenis en la flughaveno, kaj mi alvenis en Parizo kaj mi alvenis en lia domo... Mi opinias, ke la respektivaj lokoj de alveno estas la flughaveno, Parizo kaj la domo de mia amiko: ne la loko de mia alveno...

Mi tamen havas duan trukon por certiĝi pri la bona uzo de tiu movakuzativo. Mi

komencas per frazo, kiu permesas nenian dubon pri ĝia bona konstruo kaj sintakso:

- Mi iris el Rio en Parizon en dek du horoj.

Kaj nun la pridubata frazo:

- Mi alvenis el Rio en Parizon en dek du horoj.

Ĉu mia geleganto aprobas tian frazon?

Mi esperas, ke ne, ĉar ĝi donas al ni la solvon por la neebleco de akuzativo ĉe la verbo alveni: dum la fakto iri estas delokiĝo inter du punktoj [ĉi-okaze: inter Rio kaj Parizo], la fakto alveni havas nenian delokiĝon, kvankam ni rajtas indiki la komencon aŭ la finon de la transiro, sed ŝajne neniam ambaŭ kune:

- Mi alvenis de Rio.

Mi sentas, ke ne bonas diri: alveni el unu loko. La motivo estas evidenta: eliro implicas eniron, kaj aliro implicas deiron.

La nuna problemeto eĉ havas historian klarigon, ĉar tiu verbo ne estas verda vorto, sed de latina pruntepreno de la verbo advenire [alveni]:

- Adveniat regnum tuum [litere: alvenu reĝeco cia].

Eksterteme la sono lo estis surogato por ĉiu sono ne konvena: ad > al / ex > el… Krome al ĝi ŝuldiĝas volupuka proceduro ĉe germana pruntepreno: als > ol…

Ne horloĝo, ne kalendaro...

Georgo das Neves
poeta@infolink.com.br

Tre malofte mi hejmas. Muz-edzino
akompanas min daŭre kaj ameme.
Estas ne ŝi pupeto en vitrino,
sed ŝi aperas fote kaj poeme.

Preferas ŝi promeni pli kaj pli
per nia Bumerango, malgraŭ tio,
ke ni amas la hejmon tie-ĉi
en la Urbo Mirinda, nia Rio.

Esperantio estas por ni truo
malgranda, plena de dazipoj. Fi!
Kiom da diskutado, da malĝuo.
Ni amas pli da ĝojo, multe pli.

Amas ni la verdecon de Naturo,
la liberan parolon sen vortaro,
la ĉeeston de birdoj sen cenzuro,
maleston de horloĝo, kalendaro…

Claude Piron mortis. Vivu la bona lingvo!

Recenzo pri la *Oportuna Vortaro* Esperanta-Portugala de Sylla Chaves

Renato Corsetti
renato.corsetti@gmail.com

Mi ne povus komenci ĉi tiun recenzon per io pli bela ol simpla kopiado de la vortoj de Sylla en unu el la komencaj paĝoj: "Mi dediĉas tiun ĉi vortaron al **Claude Piron** kaj ĉiuj aliaj, kiuj klopodis, ke Esperanto restu la bona lingvo kreita de Zamenhof, sane kreskanta, akompananta la kompleksiĝon de la mondo kaj gardanta siajn denaskajn simplecon kaj flekseblecon, por ke ĝi meritu fariĝi la pontlingvo de ĉiuj popoloj de la Tria Jarmilo."

La fakto estas, ke mi mem konsentas preskaŭ pri ĉiuj principoj deklaritaj de Sylla en la enkonduko, kaj pro tio mi pli laŭdas ol kritikas.

Mi konsentas pri tio, ke en ĉiuj vortaroj por esperantistoj devas esti ĉiuj vortoj el la Fundamento kaj ĉiuj vortoj oficialigitaj de la Akademio. Ĉio cetera, finfine, estas nur proponoj.

Mi konsentas, ke en nia lingvo de ĉiam estis plurformaj vortoj (sinonimoj) kaj plursignifaj vortoj (homonimoj). Tiucele rigardu tion, kion Sylla faris en sia vortaro pri la vorto *Atlaso/atlaso*. Vi trovos: *atlaso 1.* (=karto, landkartaro), *atlaso 2.* (=sateno), *Atlaso 3.* (= Atlanto). Ĝis nun mi ne vidis ion similan en iu ajn vortaro.

Mi konsentas pri tio, ke eĉ inter la oficialigitaj vortoj troviĝas tiuj, kiuj bezonas pli simplan esprimadon. Vidu ĉe *rimorso*, kie vi trovos la proponatan *pent-sufero*. Same oni povas diri pri forigo de kelkaj plursignifaj vortoj: *koreo* (en medicina senco) = *ĥoreo*.

Kompreneble la plej multaj atakoj al la vorttrezoro de Esperanto estis ĉiam pravigitaj per la unua parto de la regulo 15-a de la Fundamento: rajto uzi internacie uzatajn vortojn. Sylla estas unu el la malmultaj esperantistoj, kiuj legis ankaŭ la duan parton de la regulo 15-a, kiu diras, ke oni prenu nur unu radikon kaj poste traktu ĝin laŭ la reguloj de Esperanto. Sylla tute kohere proponas: *redaktoro* (= redaktisto) kaj korektas la Akademion, kiu oficialigis en momento de ebrio *tragika* (= tragedia).

Mi konsentas, ke Esperanto estas kunmeta lingvo. Tio estas ĝia forto. Pri tio Sylla diras ke prefere al *hipodromo* oni diru *ĉevalkurejo.* La recenzata vortaro estas minejo de tiaj proponoj. Se vi ne volas paroli la grekan, aĉetu ĉi tiun vortaron.

Mi konsentas, ke por normala parolanto la subtilaj distingoj de botanikistoj kaj ĥemiistoj estas tute neinteresaj. Mi volas manĝi pomojn kaj ne volas scii pri la malsamecoj inter la ruĝaj pomoj kaj la blankaj pomoj, kiuj havas aliajn nomojn por la botanikisto. Mi fieras pri mia malfakeco preskaŭ pri ĉio, ĉar tiaj estas la normalaj parolantoj de lingvo.

Mi konsentas pri la pritraktado de la nomoj kaj homaj kaj geografiaj. Oni devas kaj simpligi kaj obei la regulojn de Esperanto. Mi nur ne samopinias pri la uzado de la formoj en *-io* de la landnomoj. Mi daŭre diras *Italujo*, kaj *Italio* restas por mi io fremda al Esperanto. En alia okazo ni povus debati kial. Aliflanke mi agnoskas ke Sylla skribis: "Se o

(Daŭrigota sur paĝo 19)

Movimento

CADERNO COM O PANORAMA DO PROGRESSO DO ESPERANTO

ANO 7 – Nº 20 – 2009

Esperanto em Jambeiro

A 75ª edição (!) do Encontro de Esperantistas do Vale do Paraíba aconteceu no dia 8 de março de 2009, na simpática cidade de Jambeiro, a 116 km da Capital Paulista. Essa foi a primeira vez que esse tradicional encontro de Esperanto se realizou nessa cidade, graças aos esforços do samideano Sérgio Coelho, morador local, que recepcionou muito bem os visitantes, na Escola Profa."Maria Olímpia Vieira", localizada no centro da cidade, onde aconteceu o evento.

Na parte externa da escola havia uma faixa anunciando o ocorrido aos pedestres. Na parte interna, logo na entrada, duas bancas de livros ofereciam títulos em e sobre o idioma Esperanto. Como parte da programação, na parte da manhã, os visitantes acompanharam a leitura, feita pelo Sr. Milton Serra, da ata do encontro anterior, realizado em dezembro de 2008 na cidade de Resende/RJ, e em seguida assistiram a duas palestras de alto nível: "Inteligência Moral", apresentada por Guilherme Jardim (Charqueada/SP), e "Emigração Japonesa no Brasil", apresentada por Osmar da Silva Alves (São Paulo/SP).

Na pausa para o almoço, o grupo de esperantistas se dirigiu até a praça central, onde todos se juntaram em um ótimo restaurante com música ao vivo tipicamente regional. Após o almoço, o grupo se dispersou na praça, sob um sol de 43 graus, atrás de sorvete para se refrescar do calor!

De volta ao local do evento, deu-se início à segunda parte da programação, com atividades mais interativas, a saber, o tradicional "Gota de Gramática", com Paulo Sérgio Viana (Lorena/SP); quadro com perguntas e respontas sobre a Cultura do Esperanto, com o apresentador Alexandre Serafim (Lorena/SP); e, por último, uma entrevista coletiva com o casal de esperantistas Conceição Rodrigues e José Roberto Tenório, ambos de São Paulo/SP. O evento ocorreu em um clima de muita amizade para os mais de 40 visitantes, vindos de dez cidades do Vale, Rio e São Paulo.

Foto: Paulo S. Viana

MULHERES CELTAS (AUTOR IGNORADO)

As mulheres de origem Celta eram criadas tão livremente como os homens. A elas era dado o direito de escolher seus parceiros e nunca poderiam ser forçadas a uma relação que não queriam. Eram ensinadas a trabalhar para que pudessem garantir seu sustento, bem como eram excelentes amantes, donas de casas e mães.

A primeira lição era:

"Ama teu homem e o segue, mas somente se ambos representarem, um para o outro, o que a Deusa Mãe ensinou:
Amor, companheirismo e amizade."
Jamais permita que algum homem a escravize: você nasceu livre para amar, e não para ser escrava.
Jamais permita que o seu coração sofra em nome do amor. Amar é um ato de felicidade, por que sofrer?
Jamais permita que seus olhos derramem lágrimas por alguém que nunca lhe fará sorrir!
Jamais permita que o uso de seu próprio corpo seja cerceado. Saiba que o corpo é a morada do espírito. Por que mantê-lo aprisionado?
Jamais se permita ficar horas esperando por alguém que nunca virá, mesmo tendo prometido!
Jamais permita que o seu nome seja pronunciado, em vão, por um homem, cujo nome você sequer sabe!
Jamais permita que o seu tempo seja desperdiçado com alguém que nunca terá tempo para você.
Jamais permita ouvir gritos em seus ouvidos. O Amor é o único que pode falar mais alto!
Jamais permita que paixões desenfreadas a levem de um mundo real para outro que nunca existiu!
Jamais permita que outros sonhos se misturem aos seus, tornando-os um grande pesadelo!
Jamais acredite que alguém possa voltar quando nunca esteve presente!
Jamais permita que seu útero gere um filho que nunca terá um pai!
Jamais se permita viver na dependência de um homem, como se você tivesse nascido inválida!
Jamais se ponha linda e maravilhosa, a fim de esperar por um homem que não tenha olhos para admirá-la!
Jamais permita que seus pés caminhem em direção a um homem que só vive fugindo de você!
Jamais permita que a dor, a tristeza, a solidão, o ódio, o ressentimento, o ciúme, o remorso e tudo aquilo que possa tirar o brilho dos seus olhos a dominem, fazendo arrefecer a força que existe dentro de você!
E, sobretudo, jamais permita que você mesma perca a dignidade de ser...
MULHER

Senador surpreende os esperantistas

Sen. Cristovam Buarque,
ex-reitor da Universidade de Brasília, ex-governador de Brasília, ex-candidato à Presidência da República

Em meados de dezembro do ano passado, a comunidade esperantista foi surpreendida com a notícia da apresentação de um projeto de lei do Senado nº 27 de autoria do senador Cristovam Buarque (apresentado em 21/02/2008), no qual é proposto a inclusão de um parágrafo ao artigo 26 da lei 9394/96 (Lei de Diretrizes e Bases da Educação), para incluir o Esperanto como componente curricular facultativo da grade curricular.

O projeto teve parecer favorável da Comissão de Educação, Cultura e Esporte, presidida pela senador Marcelo Crivella em 27/03/2008 e assim ganhou a condição de ser colocada na pauta de votação.

Em 13/03/2009 James Rezende Píton, delegado geral da UEA no Brasil, informa aos esperantistas que novo relator foi indicado na Comissão de Educação e Cultura e Esporte do Senado, para analisar o projeto do senador Cristovam Buarque, para introdução do Esperanto nas escolas de ensino médio e acrescenta, que o relator anterior, senador Marcello Crivella, que deu parecer geral favorável à ideia, não mais pertence à comissão, portanto seu parecer caducou, mas é incluído no processo. O novo relator é o senador Mozarildo Cavalcante, médico de 64 anos, do PTB de Roraima.

James informa ainda, que o relator é o parlamentar que recomenda ou não o projeto através de um parecer dirigido ao plenário da comissão e, termina sua mensagem recomendando aos esperantistas dirigirem-se ao senador Mozarildo Cavalcante e-mail: mozarildo@senador.gov.br. solicitando seu apoio. Vamos então seguir a orientação de James e ver o que acontece de positivo.

COMENTÁRIO DO REDATOR

Não tenho a menor ilusão , que este projeto de lei seja votado algum dia, pois um Congresso que permite que uma medida provisória, editada pelo Presidente da República tranque a pauta de votação, não se pode esperar muita coisa dele, lembrando que uma medida provisória tem 45 (quarenta e cinco) dias para ser votada. Caso ela não o seja, tranca a pauta das votações do Congresso.

É lamentável que isto ocorra, mas é o que verificamos de tempo em tempo pelo noticiário da televisão e jornais.

Retratos de mulheres sem fronteiras

Serviço de Imprensa, Pesquisa e Documentação
SAT-Amikaro
Paris, França

Do sonho à esperança

A mulher teve seu lugar nas mais belas páginas de uma história grandiosa, apesar de desconhecida. Não é exagero dizer que de uma história de amor nasceu um dia uma nova língua.

Essa língua, cuja vocação é permitir uma melhor comunicação linguística entre todos os povos da Terra e favorecer a compreensão entre eles, germinou no coração e no espírito de um menino chamado Ludwik Lejzer (Luís Lázaro) Zamenhof.

A primeira mulher a quem Luís contou sua intenção de propor uma ligação linguística comum para toda a humanidade foi sua mãe, Rosalia Zamenhof.

Se a princípio ficou sensibilizada por uma ideia tão nobre, ainda que à primeira vista ingênua, Rosalia se espantou e se inquietou com a determinação que seu menino - além de tudo, brilhante em seus estudos - demonstrou. Ela se tornou enfim, apesar da hostilidade do pai, a confidente discreta. Não lhe restava dúvidas que Luís estaria ligado a esse ideal por toda a vida, até o último suspiro.

Luís contou com uma nova cumplicidade feminina em 1887, quando se casou com Klara Silbernik: ela se casou com o homem e com a ideia. Ele tinha 28 anos, ela 24. Eles noivaram em 30 de março. O primeiro manual da Língua Internacional apareceu em russo, em 26 de julho, sob o pseudônimo Doktoro Esperanto. O casamento mesmo aconteceu alguns dias depois, em 9 de agosto. O esperanto deu portanto seus primeiros passos ao ritmo de dois corações que batiam em uníssono, com o brilho de dois olhares embelezados pelo amor.

Klara Silbernik

Da mesma forma como a língua que mais tarde se popularizou sob o nome esperanto, o casal resistiu a inúmeras dificuldades e às provas do tempo... Klara trouxe ainda muito mais que um dote: um sogro de uma generosidade a toda prova, absolutamente aberto às ideias de seu genro. Graças a seu apoio financeiro o primeiro manual de esperanto pôde ser editado.

O destino de seus três filhos foi ligado também ao esperanto. Sua filha Lydia deu conferências e cursos em muitos países. Eles conheceram um fim trágico, vítimas da barbárie nazista. Lydia e Sofia morreram no campo de concentração de Treblinka. O filho Adam foi fuzilado na ala de oftalmologia que ele dirigia no hospital de Varsóvia; sua esposa Wanda conseguiu escapar com seu filho Louis-Cristophe.

Da esperança à realidade

Jornalista, escritora, militante pela Europa e pelos direitos da mulher, Louise Weiss traçou em um de seus livros (Une petite fille du siècle) o retrato de seu extraordinário avô, Émile Javal.

Grande amigo de Zamenhof, oftalmologista como ele, Javal perdeu a visão aos 62 anos e começou a praticar o esperanto aos 65. Essa foi a última paixão e objeto de interesse desse homem extraordinário, o último clarão reconfortante de sua vida. Ele escreveu então Entre Cegos, uma obra cheia de filosofia prática e serena, destinada às pessoas atingidas pela cegueira, para lhes dar os meios, a força de superar sua provação. Para assegurar uma difusão sem fronteiras, sua neta o traduziu em esperanto (Inter blinduloj).

Professora de ortofonia, Jeanne Ranfaing-Zabilon d'Her (pseudônimo em esperanto: Evidino = descendente de Eva) aprendeu esperanto em 1895 e o ensinou a Hélène Giroud. Sua incansável atividade e devoção a serviço dos deficientes, especialmente os surdos-mudos, gagos e cegos, lhe valeram em 1902 um prêmio do Touring Club da França.

Professora em uma escola de cegos na Suíça, Hélène Giroud tornou-se a primeira professora de esperanto do mundo (ano letivo 1895-96). Ela o aprendeu oralmente, sem livros, e depois o ensinou a seus melhores alunos e continou por muitos anos a informar e a formar cegos nessa prática da comunicção. Ela escreveu também um pequeno livro em braile.

Escritora e poetisa, a rainha Elisabete da Romênia (pseudônimo: Carmen Sylva) permitiu a tradução de suas obras em esperanto. Ela instituiu cursos na Cidade dos Cegos Vatra Luminoasa, de renome mundial, que ela fundou e que a tornou conhecida em seu país como a "mãe dos cegos". Ela própria aprendeu o esperanto, e mereceu o título de "Rainha Esperantista".

Surda-muda e cega, a norte-america Helen Keller tornou-se nada menos que pedagoga, escritora e militante social, depois de seguir o curso superior à força de muita vontade e perseverança. Ela defendia o esperanto como meio de melhorar o destino dos cegos, de tirá-los de seu isolamento. E foi a esperantista Clara Barton quem fundou a Cruz Vermelha dos Estados Unidos.

Pioneiras sem fronteiras

Uma das obras brilhantemente traduzidas do polonês para o esperanto por Zamenhof foi Marta, de Eliza Orzseszko. Esse romance, cuja tradução foi publicada em 1910, destaca a cruel injustiça e a indiferença da sociedade em face a uma mulher subitamente desprovida e só com sua filha após a morte do marido. Traduzido em seguida para o japonês, esse livro favoreceu uma tomada de consciência e o contato entre mulheres ocidentais e japonesas.

O valor emancipador da Língua Internacional já havia sido demonstrado por ocasião do III Congresso Universal de Esperanto em Cambridge, 1907, e depois em Dresden, em 1908, através de trocas diretas de informações e de experiências sobre a condição feminina e as questões sociais em diversos países, o direito ao voto feminino etc.

Kazimira Bujwida foi não só uma pioneira dos direitos da mulher, mas também uma fiel colaboradora da ação pró-esperanto de seu marido, o célebre bacteriologista Odo Bujwid.

Alice Roux, professora de alemão, fez Gabriel Chavet descobrir o esperanto. Ele, aos 17 anos (1897) fundou em Louhans o primeiro clube escolar de esperanto na França.

Um filme rodado há alguns anos na China retrata o destino da esperantista japonesa Hasegawa Teru (pseudônimo Verda Majo, ou seja, Maio Verde), que deixou seu país em 1937 para acompanhar seu marido chinês na luta contra a agressão nipônica à China.

Rainha das estrelas de Hollywood em 1939, Norma Shearer exprimia sua opinião bastante clara a respeito da questão da comunicação e manifestava sua simpatia pelo esperanto.

Tia de George Orwell, Ellen Kate Limouzin foi durante alguns anos companheira de Lanti, o fundador da SAT, o braço social do movimento esperantista.

Seria injusto não mencionar Marjorie Boulton, professora da Universidade de Oxford, pelo seu notável trabalho biográfico Zamenhof, Creator of Esperanto (Londres, 1960), bem como sua obra literária e poética em esperanto, que ela também ensina.

Sem a sensibilidade e a intuição femininas, o esperanto não teria jamais superado as provas que atravessou. Apenas a inteligência fria e lógica jamais foram suficientes para dar vida a uma língua artificial no sentido original e nobre da palavra latina artificialis: feita com arte.

Talento e coração

Primeira poetisa do esperanto, a alemã Maria Hankel foi em 1912 também a primeira presidente da Esperantista Literatura Asocio. Quatro anos depois de seus primeiros passos no esperanto, em Barcelona (1909) ela foi eleita Rainha dos Jogos Florais Internacionais (concurso literário) por seu poema Simbolo de Amo (Símbolo de Amor).

Muitas outras escritoras participaram mais ou menos intensamente no impulso do esperanto, como as polonesas Irena Krywicka, que como Pola Gojawiczynska, tinha conhecimentos básicos, e Janina Porazinska, especialista em literatura infantil, a ucraniana Oleska Slisarenko, a delegada romena na Liga das Nações Helena Vacaresco, a austríaca Bertha von Suttner (Nobel da Paz, 1905) ou a sueca Selma Lagerlöf (Nobel de Literatura, 1909).

Esposa do fundador do escotismo, Olave Baden-Powell sugeriu que a esposa do presidente dos EUA, Eleonora Roosevelt, presidente do Comitê de Direitos Humanos da ONU, interviesse para que seu país fizesse o mundo inteiro aceitar a introdução do esperanto no programa de todas as escolas e organizações. Embora seu pedido não tenha sido bem sucedido, ao menos ajudou a pavimentar o caminho até o reconhecimento oficial do Esperanto pela UNESCO, que adotou recomendações em seu favor em 1954 e em 1985, e abrigou sua aplicação no projeto Linguapax em 1993.

Muitas uniões e famílias têm o esperanto como origem. Além do casal Zamenhof-Silbernik, houve aindas inúmeros casamentos entre esperantistas, na maioria de nacionalidades diferentes. Em 1899 o sueco Valdemar Langlet casou-se com a finlandesa Signe Blomberg. Após a morte dela, em 1921, ele se casou novamente em 1925, com a russa Nina Borovko. Todos os três, esperantistas.

Mutchul Mossover se tornou em 1916 esposa do prince baha'i persa Bahman Shidani, que, em 1914, também havia aprendido a Língua Internacional.

A sueca Karin Höjer, cega desde criança, se casou em 1919 com Harald Thilander, cego desde os treze anos, depois de mais de vinte anos de colaboração com ele em favor do esperanto. Ela morreu em 1927. Ele se casou de novo em 1928 com Varma Jäärvenpä, uma esperantista finlandesa que conseguiu em parte recuperar sua visão novamente. Varma, em esperanto, curiosamente significa "quente", "caloroso/a"...

Mil mulheres, mil destinos

A história do esperanto é pontilhada de uma multidão de retratos de mulheres espantosas e admiráveis que mereceriam um livro dedicado só a elas.

Elas tiveram mesmo um papel decisivo para o sucesso da Língua Internacional do doutor Zamenhof, em comparação às centenas de tentativas de criação de línguas internacionais concebidas com fins exclusivamente utilitários ou sobre bases totalmente errôneas (o que confirma o eminente professor Umberto Eco em seu livro sobre a busca da língua perfeita). Por conseguinte, os outros projetos são desprovidos de alma e de valor cultural.

Portador de uma mensagem de igualdade, de fraternidade, de ideias emancipadoras e humanistas, um instrumento prático e eficiente para torná-las efetivas, o Esperanto foi por muito tempo e ainda é vítima de uma política tendendo a mantê-lo, assim como a mulher, em um estado de inferioridade, através do escárnio, da detração, da humilhação, de pressões ou do silêncio. Cabe pensar que as vitórias sociais da mulher serão vitórias para o esperanto, e vice-versa.

Defintivamente, o espírito que move o Esperanto - a interna ideo ou ideia interna - não é estranho às qualidades das duas mulheres que mais o marcaram, inspiraram e ajudaram Luís Lázaro Zamenhof: Rosalia e Klara.

Inúmeras são as mulheres que hoje se dedicam a fazer avançar esse ideal. Este modesto estudo, realmente muito curto, é dedicado a elas.

Traduzido do folheto francês Portraits de femmes sans frontières (SAT-Amikaro - 67, avenue Gambetta - 75020 - Paris) pelo Kultura Centro de Esperanto-Campinas

---

Bibliografia

Historio de Esperanto - Adam Zakrzewski
Enciklopedio de Esperanto - Literatura Mondo, Budapest
Le Docteur Esperanto - Maria Ziolkowska
Zamenhof - Marjorie Boulton
L'Espéranto - Pierre Janton

Fonte: http://www.aleph.com.br/kce/artigo20.htm

Bem sucedido Ciclo de Conferências 2009 da BEL

O Ciclo de Conferências 2009 da Liga Brasileira de Esperanto se realizou em um ambiente agradável e com uma rica programação, nos dias 22 e 23 de fevereiro, com a participação de cerca de 30 pessoas, que com certa dificuldade atingiram a cidadezinha mineira de Bandeira do Sul. Todo o evento ocorreu em um retiro católico, onde os visitantes se reuniram, fizeram as refeições e pernoitaram, mediante preço favorável e à sombra de imponente bandeira do Esperanto, hasteada no pátio interno. O organizador do evento, Sr. João Otávio Veiga, praticamente sozinho (porém, com a ajuda de sua gentil esposa) recepcionou a todos com total carinho – pelo que somos gratos.

Após a palestra de abertura pelo Prof. Sylla Chaves "Relações Públicas para Instituições Esperantistas Brasileiras", seguiram-se as seguintes palestras: "A História da Morte" pelo Prof. José Mauro Progiante, Bauru/SP; "Quadro-Referencial Europeu: novo sistema internacional para exames de línguas" pelo Prof. Paulo Nascentes, Brasília/DF; "Releitura da Gramática Fundamental do Esperanto" pelo Prof. Geraldo Mattos, Curitiba/PR; "Esperantização de termos típicos brasileiros: tema para discussão" pelos dicionaristas Sylla Chaves (Rio/RJ) e Túlio Flores (Belo Horizonte/MG); "Inteligência Artificial – ainda é possível?" por Guilherme Jardim, Charqueada/SP; e "Cultura esperantista: Esperantistas são bem informados?" por Alexandre Prado, Lorena/SP. Ao final de todas as palestras, abriu-se espaço para discussão e o público mostrou-se muito interessado e participativo. Os presentes receberam uma brochura com o resumo de todas as palestras especialmente preparada para o evento pela Editora Oportuno.

Todos elogiaram o clima amigável e a programação não tão cheia, o que favoreceu maiores intervalos e ocasiões propícias para conversas, trocas de ideias e experiências nos corredores, refeitório e mesmo no alojamento, além de breve repouso em um ambiente esperantista. E esse é o objetivo do Ciclo de Conferências da BEL: ao contrário dos congressos, tais conferências devem espelhar o caráter puramente instrutivo, cultural bem como o alto nível do uso do idioma Esperanto, para a educação e fortalecimento da comunidade esperantista. Ao final do evento, os participantes unanimemente expressaram o desejo de que tais encontros aconteçam durante o carnaval.

Foto: Paulo S. Viana

“Sen lim’ ĝis...”

Duoble unu
Miksformata KD kun 12 titoloj (48 min)
Vinilkosmo, 2008

Rencenzo:
Rogener Pavinski
Ribeirão Preto/SP

La unua albumo de tiu ĉi Franca Duopo - Patrik Delabi kaj Fransŭaz’ Rochette, aspektas neordinare. Unuavide, vi kiel mi, eble dubos pri kio temas tiu disko. Ĉu por infanoj - kiel oni povus konkludi el la video de Freneza sejmajno trovebla en la reto, aŭ ĉu por plenkreskulaj homoj, kiel por mi signifas la kovrilo.

Sed dum la aŭskultado rimarkeblas ke la enhavo taŭgas por ambaŭ. La muzikoj estas bele konstruitaj. Tio plaĉas al plenkreskulaj oreloj; aldone, kelkaj tekstoj tre taŭgas por kunkantigi infanojn. “Feliĉe” la muziko “freneza semajno” estas la plej stranga por mi. Feliĉe, ĉar la cetero aspektas alie, pro tio - muzike ĝuinda.

La sono estas malfacile priskribebla. La stiloj kaj temoj estas diversaj (afrika popolmuziko, roko, balado, itala muziko, ĵazo, ktp) pri infanoj: la alfabeto, akvopoluado, rubaĵoj, ktp). Estas diversaj instrumentoj kaj foje memorigas nian brazilan Karnak, aŭ iom malpli al Kajto en 2 aŭ tri kantoj, eble pro la virina voĉo. Ĉio estis registrita hejme kaj tio ne rimarkeblus al mi krom pro la voĉoj, kiuj meritus iom pli da atento, samkiel la simpla tekstolibreto.

Pri unu afero ne eblas dubi - originaleco! Ili ne havas nur unu stilon kaj ĉiu peco estas malsimila de alia. En la komenco de albumo, “verda plezuro” estas agrabla kanto, kaj estas amuze aŭdi la francojn kanti: “ĝis new york, são paulÔ”. Sekvas interesaj pecoj surbaze de akustika gitaro kaj bona melodio, sed bedaŭrinde, ne ĝis la fino, la aŭdado tiel bone fluas. Ĝenas kiam ili provas esti tro originalaj en la fino de la disko. En “La parado de la literoj” iu voĉefekto min ĝenis tre, kaj en “Napokapoj” la longdaŭra repo tedas.

La disko enhavas grandan kolekton de komputillegeblaj aldonaĵoj kiel bildrakonton, fotaron, karaokeajn versiojn kaj kantotekstoj kun akordoj. “Sen lim’ ĝis...” aspektas kiel bona komenco por tiu paro en la muzika rondo esperantista. Mi tre esperas ke en estonta albumo ili povu poluri sian sendubindan talenton.

Daŭrigo de la paĝo 10 ***(Claude Piron mortis. Vivu la bona lingvo!)***

leitor preferir dizer Italujo e Polujo, em vez de Italio e Pollando . . .que o faça.”

Mi akceptas lian inviton.

Sed preter la unuopaj punktoj, mi konsentas ĝenerale pri la strebo de Sylla teni Esperanton simpla kaj por normalaj homoj. Tiu estis ankaŭ la strebo de Claude Piron, je kies ideoj mi mem dediĉis la paĝaron *http://www.bonalingvo.it/index.php/Simplaj_samsignifaj_vortoj.*

Post la forpaso de Piron, Sylla restas la grandulo je kiu mi rigardas.

Bonsukcesis la BEL-Konferencoj 2009

Paulo Sérgio Viana

Fotoj: Paulo S. Viana

Kun ĉeesto de trideko da kuraĝuloj, kiuj ne facile atingis la urbeton Bandeira do Sul, en ŝtato Minas Gerais, okazis en bona etoso kaj kun riĉa programo la "BEL-konferencoj 2009", je la 22-a kaj 23-a de februaro. La tuta evento okazis en katolika tre taŭga restadejo, kie oni komforte kunsidis, manĝis kaj tranoktis je tre favora prezo kaj sub la ombro de impona Esperanta standardo en interna korto. La loka organizanto, S-ro João Otávio Veiga Rodrigues, preskaŭ sola (tamen, dankon ankaŭ al la bonkora edzino!) regalis ĉiujn per zorgoplena dorlotado – dankon!

Post malferma parolado de Sylla Chaves ("Publikaj Rilatoj por Brazilaj Esperantaj Institucioj"), sekvis altnivelaj prelegoj: "La Historio de la Morto" (J.M.Progiante), ""Eŭropa Referenckadro: nova internacia sistemo por lingvaj ekzamenoj" (P. Nascentes), "Relego de la Fundamenta Gramatiko" (Geraldo Mattos), "Vortaroj, vortkolektado, brazilaĵoj en Esperanto" (Sylla Chaves kaj Túlio Flores), "Artefarita Inteligento – ĉu ankoraŭ eblas?" (Guilherme Jardim) kaj "Esperanta kulturo: ĉu Esperantistoj estas bone informitaj?" (Alexandre Prado). Ĉiujn prelegojn sekvis diskutoj, kaj la publiko montriĝis vigle interesata kaj intervenema. Ĉiu partopreninto ricevis kajeron kun la resumoj de ĉiuj prelegoj, kiun pretigis Eldonejo "Oportuno".

Plej laŭdata de ĉiuj estis la amika etoso kaj la ne tro ŝtopita programo, tiel ke estis sufiĉe da tempo kaj favoraj okazoj por koridoraj, manĝoĉambraj kaj eĉ dormoĉambraj interparoloj, babilado, interŝanĝado de spertoj kaj informoj kaj simpla ripozado en Esperantista medio. Tia estas la intenco de "BEL-konferencoj": ne kiel en kongresoj, ili estu pure kleriga, kulturflega kaj altnivela uzado de nia lingvo por edukiĝo kaj plifortiĝo de nia komunumo. Fine de la evento, la partoprenintoj unuanime esprimis la esperon, ke similaj renkontoj plu okazu en karnavalaj tagoj.

KELTAJ VIRINOJ

(NEKONATA AŬTORO)

(TRADUKITA DE NEIDE BARROS REGO)
neidebarrosrego@terra.com.br

La virinoj el kelta deveno estis edukataj tiel liberaj kiel la viroj. Al ili estis donita la rajto elekti siajn kunulojn kaj neniam ili povus esti devigataj al iu interrilato, kiun ili ne deziras. Ili estis instruataj labori por ke ili povu garantii sian subtenon, same kiel ili estis bonegaj amorantinoj, dommastrinoj kaj patrinoj.

La unua leciono estis:

"Amu vian viron kaj sekvu lin, sed nur se ambaŭ reprezentos, unu por la alia, kion la Diino-Patrino instruis: Amo, kunuleco kaj amikeco."

Neniam permesu, ke iu viro vin sklavigu: vi naskiĝis libera por ami, kaj ne por esti sklava.

Neniam permesu, ke via koro suferu pro amo. Ami estas ago de feliĉo. Kial suferi?

Neniam permesu, ke viaj okuloj verŝu larmojn pro iu, kiu neniam igos vin rideti!

Neniam permesu, ke la uzo de via propra korpo estu limigita. Sciu ke la korpo esta la loĝejo de la spirito. Kial konservi ĝin malliberigita?

Neniam permesu vin restadi dum horoj, atendante iun, kiu malgraŭ la promeso neniam venos.

Neniam permesu, ke via nomo estu vane elparolata de iu viro, kies nomon vi eĉ ne konas.

Neniam permesu, ke via tempo estu malŝparita kun iu, kiu neniam disponigas tempon por vi.Neniam permesu, ke oni kriu en viajn orelojn. La Amo estas la nura, kiu povas pli laŭte paroli.

Neniam permesu, ke senbridaj pasioj konduku vin el reala mondo en alian , kiu neniam ekzistis!

Neniam permesu, ke aliaj revoj sin miksu al la viaj, ŝanĝante ilin en grandan premsonĝon!

Neniam kredu, ke iu povas reveni, se li ĉiam estis for!

Neniam permesu, ke via utero generu filon, kiu neniam havos patron!

Neniam vin permesu vivi sub la dependo de iu viro kvazaŭ vi estus naskiĝinta invalida.

Neniam igu vin belega kaj rava por atendi viron, kiu ne havas okulojn por admiri vin!

Neniam permesu ke viaj piedoj paŝu survoje al viro, kiu nur vivas forkurante de vi.

Neniam permesu, ke iu ajn doloro, malĝojo, soleco, malamo, ĉagreno, ĵaluzo, memriproĉo kaj ĉio, kio povas forigi la brilon de viaj okuloj, regu vin, malpliigante la forton, kiu ekzistas ene de vi!

Kaj, precipe, neniam permesu, ke vi mem perdu la dignon esti...VIRINO.

Bazaj principoj de ĝardenkulturo

Francisco Stefano Wechsler
*(*Prelego prezentita ĉe la Sanpaŭla E-Kongreso de Lorena, 2008*)*

Tiu ĉi artikolo celas amatorajn ĝardenistojn kaj pritraktos nur elemente la necesajn principojn por sukcesa ĝardenkulturo. Pli ambicia leganto verŝajne deziros pli funde esplori la temon, serĉante informojn en faktekstoj.

La vojo al sukcesa ĝardenkulturo baziĝas sur la kapablo provizi plantojn per taŭga medio aŭ/kaj elekti speciojn adaptitajn al certa medio. Ĉiu ĝardenisto bezonas scii pri la postuloj de specio kulturota rilate al temperaturo, lumo, akvo kaj tero. Profesiaj ĝardenistoj uzas fermitajn planthalojn, kie eblas regi preskaŭ perfekte temperaturon, lumintenson kaj lumperiodon, akvumadon kaj terkvaliton. Sed amatoroj sukcesos kulturi multajn plantojn eĉ sen ŝirmostrukturoj, kondiĉe ke ili respektu la fiziologion de ĉiu aparta specio.

Ni, brazilanoj, loĝas plejparte en tropika aŭ subtropika regiono, kaj sekve la specioj plantotaj preferinde prosperu sub relative altaj temperaturoj. Tipe tropikaj specioj preferas temperaturojn super 18C kaj malprosperas aŭ eĉ mortas sub 12C. Se vi loĝas en subtropika regiono, kie okazas frostoj dumvintre, elektu zorge speciojn frosteltenajn. Ekzemple, la Matogrosa filiko perdas siajn foliojn sub malaltaj temperaturoj, kaj por tia klimato oni plantu preferinde la Bostonan filikon, kiu estas frosteltena vario el Usono. Temperaturoj super 30C ankaŭ povas malprosperigi certajn tropikajn speciojn, kiel la Afrikan violon aŭ orkideojn. Do relative sekura principo, kiu aplikiĝas al la plimulto de niaj ĝardenspecioj, estas kulturi inter 18 kaj 28C.

Alia grava principo estas la lumintenso. Profesiaj ĝardenistoj uzas lumomezurilojn en planthaloj, sed por amatoroj plejparte sufiĉas klasi la lumintenson en tri kategoriojn: plena suno, duonombro kaj ombro. Al la unua kategorio adaptiĝas plantoj, kiuj bezonas minimume kvar horojn da rekta sunradiado ĉiutage, kiel ekzemple rozujoj, bugenviloj, hibiskoj kaj iksoroj. Tamen ili pli prosperos kaj floros pli intense sub ok horoj da plena suno, aŭ eĉ pli. “Duonombro” signifas tiun lumintenson, kiu troveblas sub arbo, tra kies branĉoj kaj folioj filtriĝas iom da sunradioj. Al tia medio bone adaptiĝas, ekzemple, anturioj, Amazonia ruelio[1], kaj multaj orkideoj. “Ombro” estas tiu medio, kiun sunradioj atingas nur nerekte, kaj en ĝi prosperas, ekzemple, difenbakioj kaj Afrika violo. Pluraj specioj estas relative “elastaj”, kaj adaptiĝas al diversaj lumintensoj; ekzemple, odontonemo[2] estas kulturebla sub plena suno aŭ duonombro.

Manko de sufiĉa lumo kaŭzas al sunamaj plantoj la jenajn simptomojn: florado ĉesas, folioj fariĝas malhelverdaj kaj la planto trolongiĝas. Tro da lumo kaŭzas al ombramaj plantoj ĝeneralan foliflaviĝon kaj sublongiĝon.

La tria principo estas taŭga akvumado, kiun oni tre ofte misinstrukcias. Ekzemple, oni ordinare diras al amatora ĝardenisto, ke hibridajn vazbegoniojn li akvumu ĉiun duan tagon. Tiu ĉi instrukcio estas misa, ĉar, unue, oni ne diras al li, kiom da akvo uzi; kaj due, ĉar akvopostulo de planto dependas, interalie, de aertemperaturo, aermalsekeco, vegetstadio,

tero kaj plantspecio. Grava principo estas ekscii la akvopostulon de ĉiu specio kulturota. Kaktoj estas adaptitaj al dezertoj, kaj oni devas provizi ilin per multe da suno kaj lasi la envazan teron tute sekiĝi antaŭ la proksima akvumo. (Tamen ekzistas esceptoj, kiel la Kristnaska kakto, kiu en Sudameriko floras en Majo!) Iom pli akvopostulema estas aloo, kiu preferas, ke oni lasu la teron sekiĝi de la supraĵo ĝis proksimume la vazduono. Multaj specioj preferas teron milde malsekan; por tiaj, uzu la tiel nomatan “fingroregulon”: tuŝu la supraĵon de la tero per fingropinto; se vi sentas la teron malvarma, ne akvumu; se, male, vi sentas seka la supraĵan centimetron, akvumu. Kelkaj specioj pli bone prosperas en tero ĉiam malseketa, sed ne marĉa: ekzemple, kufeo[3], flava pakistako[4] kaj Afrikaj impatientoj. Ekzistas ankaŭ plantoj, kiuj preferas apudlagan terenon, kie la medio estas marĉeca, kiel, ekzemple, papiruso. Kaj fine, kelkaj ĝardenplantoj vivas enakve, kiel la Amazonia nimfeo.

Per kiom da akvo provizi la plantojn je ĉiu akvumo? Se temas pri ekstervazaj plantoj, akvumu ĝis la tersupraĵo fariĝas homogene malhela kaj la akvo komencas malfacile penetri. Preferinde priŝprucigu ne ĵetante la akvon rekte sur la teron, por eviti kompaktigi ĝian supraĵon aŭ kaŭzi erozion. Por vazplantoj, akvumu malrapide, ĝis la unuaj akvogutoj eliĝas tra la vazfundo. Kelkaj plantoj, kiel anturioj, ŝatas, ke oni akvumu ankaŭ iliajn foliojn kaj tigojn. Sed por afrikaj violoj estas pli bone tute ne akvumi foliojn aŭ florojn, sed mergi la vazojn en akvon ĝis preskaŭ la supra vazrando kaj lasi ilin tie ĝis la tersupraĵo tute malsekiĝas, sed ne pli longe. Oni ankaŭ zorgu, ke la diferenco inter folitemperaturo kaj akvotemperaturo restu sub 5C, male oni povos makuli foliojn. Tial multaj tekstoj rekomendas ne akvumi plantojn sub forta suno.

Rilate teron, oni zorgu ĉefe pri ĝia akvotralasemo, acideco, enhavo de organika materio kaj koncentro de nutraj elementoj. La plimulto de plantoj adaptiĝas al vasta diverseco de teroj, sed ideale tero devus esti riĉa je organika materio kaj tralasi akvon facile. Tial, preparante kavojn aŭ bedojn por plantoj, oni kutime aldonas fonton da organika materio, kiel sterkon. Estas tre grave fermentigi sterkon en aeroriĉa medio dum minimume unu monato antaŭ ol uzi ĝin, male oni povos difekti aŭ eĉ mortigi plantojn. Ordinare oni uzu, por ĉiu kvadrata metro, kvin litrojn da kokosterko aŭ dek kvin litrojn da bovosterko, kiuj estu zorge miksitaj kun tero. Por multaj vazplantoj, bona miksaĵo estas 2 partoj (volumene) da organika materio plus 2 partoj da malsubtila sablo plus 1 parto da argiloriĉa tero.

La granda plimulto de niaj tropikaj specioj preferas teron milde acidan; alivorte, la pH restu inter 6 kaj 6,5. La miksaĵo por vazplantoj ĵus prezentita ordinare havos pH-on inter tiuj limoj. Tamen, en multaj terenoj la pH situas sub 6, tial necesaas aldoni pH-korektilon, ordinare muelitan kalkoŝtonon, kiu konsistas plejparte el kalcikarbonato, neŭtraliga substanco.

Certaj specioj bezonas pli acidan teron. Tipa ekzemplo estas azaleoj kaj iksoroj, kiuj preferas pH-on inter 5 kaj 5,5 kaj montras signojn de fermanko en teroj alkalaj aŭ nur milde acidaj: la junaj folioj fariĝas flavaj, escepte de ties vejnoj, kiuj restas en la komenco verdaj. Do jen miksaĵo por nanaj azaleoj, kiun mi sukcese uzas: 3 partoj da sfagno, 1 parto da malsubtila sablo kaj 1 parto da vermikulito[5]. Insektomanĝaj plantoj, kiel dioneo aŭ drozero postulas eĉ pli acidan medion, inter 4 kaj 4,5 kaj tion ĉi oni ordinare atingas uzante puran sfagnon.

Por vazorkideoj, oni tute ne uzu teron, sed organikan medion, kiu tralasu akvon rapide. Kokosfibro tre taŭge funkcias ĉi-cele; oni povas egalparte miksi muelitan kaj nemuelitan fibron, por ke la medio

restu malseketa, sed tralasu akvon rapide. Multaj orkidekulturistoj uzas rabotaĵon aŭ karbopecetojn.

Ĉar ofte tero ne liveras la necesajn elementojn sufiĉakvante, tial necesas provizi la plantojn per ili. Se la ĝardentero enhavas sufiĉe da organika materio kaj ĝia pH situas inter la dezirataj limoj, ordinare sufiĉas pripulvori la terenon unufoje monate per 10-15 gramoj da ĥemia fekundigilo, kun formulo 10-10-10 (10% da nitrogeno, 10% da fosforo kaj 10% da kalio) por ĉiu kvadrata metro. Por vazplantoj, aldonu ĉiusemajne 100 miligramojn da tia formulo por ĉiu litro da tero. Rimarku, ke aldono de ĥemiaĵoj plialtigas la akvopostulon de plantoj. Ankaŭ rimarku, ke tiaj 10-10-10 formuloj enhavas tro multe da kalcio por acidamaj plantoj, kiel azaleoj. Por orkideoj, ekzistas specifaj formuloj kaj organikaj fekundigiloj. Fine, *neniam* aldonu ian ajn substancon al tero uzota aŭ uzata por insektomanĝaj plantoj, ĉar ili adaptiĝis per evoluado al tre malriĉaj teroj kaj akiras siajn nutraĵojn el la kaptitaj insektoj.

Mi finas ĉi tiun artikoleton per kelkaj komentoj pri Afrika violo, kiuj servos por ilustri la diskuton. Oni ofte demandas: kial ili ne floras, malprosperas aŭ eĉ mortas? Efektive, ne ekzistas sekretoj pri la kulturado de ĉi tiu belega specio; sufiĉas atenti pri kelkaj detaloj. Afrika violo bezonas ombron, sed kun multe da lumo, kion oni akiras, ekzemple, tenante la vazojn proksimaj al fenestro, sed sen rekta ricevo de sunradioj. Plej taŭga lumperiodo estas 14 ĝis 16 horoj ĉiutage, kaj oni povas komplementi naturan lumon per fluoreskaj lampoj, al kiuj la gesneriacoj (familio de la Afrika violo) bone reagas, malsimile al aliaj specioj. La temperaturo devas situi inter 18 kaj 28C, kaj ŝirmu la plantojn kontraŭ ventoj, precipe dum la malvarma periodo de la jaro. La tero devas resti ĉiam malseketa, kio probable postulos ĉiutagan akvumon dumsomere kaj akvumon dufoje ĉiusemajne dumvintre. Akvumu la vazojn de malsupre. La relativa aera malsekeco devas resti proksima al 80%, kaj tio estigas problemon, precipe dum Aŭgusto kaj Septembro. Por kontraŭstari la aersekecon, aranĝu tavolon de ŝtonetoj sur teleron, metu la vazon sur la ŝtontavolon kaj verŝu akvon sur la teleron ĝis ĝia nivelo *preskaŭ* tuŝas la malsupraĵon de la vazo. Taŭga termiksaĵo devas esti riĉa je organika materio, tamen akvotralasema, kaj ĝia plej taŭga pH situas inter 5,5 kaj 6, do miksaĵo el unu parto kaj duono da sterko + unu parto kaj duono da muelita kokosfibro plus unu parto da malsubtila sablo bone funkcias. Uzu likvan fekundigilon, kun kompleta formulo, kiu inkluzivas ĉiujn necesajn elementojn, ne nur nitrogenon, fosforon kaj kalion. Dissolvinte la fekundigilon en akvon, laŭ instrukcioj de ĝia fabrikanto, akvumu la violojn per ĉi tiu solvaĵo ĉiun duan semajnon dumsomere kaj ĉiumonate dumvintre.

Konklude, plantoj parolas, ili diras al ni: mi soifas, mi bezonas pli da lumo, mi malsatas... Aŭskultu ilin, kaj ili rekompencos vin.

Notoj

[1]Specio de la genro *Ruellia*, el la akantaca familio. Tie ĉi temas pri *R. colorata*, kiu produktas belegajn ruĝajn florojn, tre allogajn por kolibroj kaj insektoj.

[2]*Odontonema strictum*, arbusteto el la akantaca familio, kies ruĝaj floroj allogas kolibrojn kaj insektojn.

[3]Specio de la genro *Cuphea,* precipe *C. gracilis*, el la litrumaca familio, herbo uzata ordinare kiel malalta barilo por limigi bedojn aŭ vojetojn, produktanta violajn floretojn, allogajn por abeloj kaj aliaj insektoj.

[4]*Pachystachys lutea*, arbusteto el la akantaca familio produktanta flavajn florojn, tre allogajn por kolibroj.

[5]Speco de glimo, posedanta grandan akvoretenemon kaj tamen bonan akvotralasemon, kun pH ĉirkaŭ 7, ofte uzata kiel ingredienco de miksaĵoj por vazplantoj, sembedoj ktp.

Zamenhof nekonata

Floriano Pessoa
Rio de Janeiro
2009

La vivo de la kreinto de Esperanto estas temo de pluraj libroj de fidindaj aŭtoroj(1), sed ankoraŭ restas aspektoj ne sufiĉe prilumitaj, kiuj interesus studantojn de nia historio. Por forigi tiun mankon, la juda esperantisto N.Z.Maimon verkis serion da artikoloj en la revuoj " La Nica Literatura Revuo" , "Monda kulturo" kaj "Norda Prismo"; kaj poste, laŭ sugesto de Waringhien, li kunigis kaj publikigis tiun artikolaron en la libro "La kaŝita vivo de Zamenhof"(2). En ĉi tiu artikolo mi resumas kelkajn el la plej interesaj informoj de la citita libro.

L.L.Zamenhof

1. Naskiĝo-loko

Tiutempe Bialystok situis en la tiel nomata "historia Litovujo", nun pola teritorio. La domo, kie naskiĝis Zamenhof NE staris ĉe la strato Zielona(verda), kiel informas biografoj, sed ĉe Ulica Zydowska (strato de la judoj).

2. Kultura medio

De la avo Fabian ĝis la nepo Lazaro Ludoviko, la familio Zamenhof strebis al la lernado de fremdaj lingvoj, interalie pro influo de la klerisma movado, kiu vigle disvastiĝis en Litvo, meze de la deknaŭa jarcento. La patro Marko gvidis la grupon rekte al la celo, nome al, klereco sen tempo-malŝparo kun fantazioj kaj utopioj. Dank'al sia profunda scipovo de la hebrea lingvo, Marko Zamenhof baldaŭ atingis la postenon de cara cenzuristo.

3. Nomo

En la festo de cirkumcido, la bebo Zamenhof ricevis la nomon ELIEZER, poste transformita al Lejzer, Lazar, kaj fine al Lazaro-Ludoviko. La germandevena familia nomo devus esti SAMENHOF, sed la "majstro" mem ĉiam uzis Z, kaj donis jenan klarigon: "Ni devas celi al tio, ke pli aŭ malpli frue en la lingvo internacia ĉiuj nomoj estu skribataj laŭ la fonetiko internacia de tiu ĉi lingvo, por ke ĉiuj nacioj povu legi ĝuste tiujn nomojn. Jen estas la kaŭzo, kial mi skribas mian nomon per Z, kvankam ĝi havas devenon germanan" (Letero al Berlinaj Esperantistoj).

4. Zamenhofa mondkoncepto

Surbaze de profundaj esploroj, Maimon konkludas, ke la juna Zamenhof estis forte influata de la Biblia rakonto pri la Babela Turo, kiun li plurfoje mencias en sia verkaro, interalie en la traktaĵo "Esperanto kaj Volapuk".

5. La studenta periodo

Kiel studento en la Universitato de Moskvo (1879-1881), Zamenhof ne okupiĝis pri la internacia lingvo (pro la promeso al la patro), sed plue sin donis al la studado de fremdaj lingvoj: greka, latina, franca, germana, angla kaj hebrea. Krome, li verkis gramatikon de la judgermana (jida) lingvo, kiun li deziris starigi sur la rangon de la

kulturaj lingvoj de Eŭropo. La juna studento Zamenhof ankaŭ partoprenis en movadoj celantaj akiri patrujon por la juda popolo (Cionismo kaj Hhibat-Cion).

Tamen Zamenhof ne favoris la uzadon de la antikva hebrea lingvo, kiel internacian lingvon de la judoj, ĉar li opiniis ĝin tro malfacila kaj ne fleksebla por la moderna vivo.

6. Pseŭdonimoj

Pro modesteco, kaj ankaŭ por ŝirmi sin mem, kaj la aferojn por kiuj li laboris, Zamenhof uzis entute dek pseŭdonimojn: D-ro Esperanto, Amiko, D-ro X, N.N, Hamzefon, Hemza, Homo sum, Homarano, Unuel kaj Anna R. La plej grava (D-ro Esperanto) aperis en la Unua Libro, Dua Libro, Aldono al la Dua Libro, Malgranda Vortaro, Plena Vortaro kaj Meza Vortaro.

Hamzefon (anagramo de Zamenhof) li uzis en ruslingvaj artikoloj dum la antaŭesperanta periodo; Hemza: uzita en kvin poemoj, unu en pra-Esperanto; Amiko: en poemo presita en la unua numero de "La Esperantisto"; Homo Sum kaj Homarano respektive en la artikoloj pri Hilelismo kaj Homaranismo; d-ro X en artikoloj pri la jida lingvo; N.N. en la rusaj tradukoj de la Dua Libro kaj de la Aldono al la Dua Libro; Unuel en la artikolo "Esenco kaj Estonteco de la ideo de Lingvo Interenacia"; kaj fine Anna R. (virina nomo) en la traduko de "La virineto de maro", de Andersen. La motivon de tiu lasta elekto neniu ĝis nun klarigis.

7. Al kiu apartenas Zamenhof?

Ĉar Zamenhof naskiĝis en pola urbo, poloj kompreneble diras, ke li estas ilia samlandano.

Siaflanke, litovoj memorigas la apostrofon de Zamenhof en Londona parolado, 1907: "... Litovujo, mia malfeliĉa patrujo..." kaj asertas, ke li estas litovo.

La judoj (en kaj ekster Israelo) citas la faman leteron al Michaŭ (3), kie Zamenhof skribis:

"Kaŝi mian naciecon mi tute ne deziras: se vi parolos pri mia nacieco, volu diri, ke mi nomas min ruslanda hebreo".

Antaŭ tia malakordo de opinioj, ni redonu la parolon al la "majstro" mem:

"MI ESTAS HOMO, KAJ LA TUTAN HOMARON MI RIGARDAS KIEL UNU FAMILION"... ... "SED TIEL SAME KIEL MI, EN LA NUNA MOMENTO NE ESTAS IA NACIANO, SED SIMPLA HOMO, TIEL SAME MI ANKAŬ SENTAS, KE EN TIU ĈI MOMENTO MI NE APARTENAS AL IA NACIA AŬ PARTIA RELIGIO, SED ESTAS NUR HOMO".(4)

Bibliografio

1.a Privat, Edmond - "Vivo de Zamenhof" The Esp. Publishing Co. Ltd., 1946

1.b Boulton, Marjorie - "Zamenhof", Stafeto, 1962

1.c Ziólkowska, Maria - "Doktor Esperanto", Warszawa, 1959

1.d Holzhaus, Adolf - "Doktoro kaj lingvo Esperanto", Fondumo Esperanto, 1969

2. Maimon N.Z. - "La kaŝita vivo de Zamenhof", Japana Esperanto-Instituto, 1978

3. Zamenhof L.L., "Leteroj", vol. I, SAT, 1948

4. Zamenhof, L.L., "Originala Verkaro", Ferdinand Hirt und Sohn, Leipzig 1929.

44-a Brazila Kongreso de Esperanto

de la 12a ĝis la 17a de julio 2009

Juiz de Fora/MG - Brazilo

29-a Brazila Junulara Kongreso de Esperanto
kaj 8-a Infana Kongreseto

Realigo: Kultura Esperanto-Asocio (KEA)
Aŭspicio: Brazila Esperanto-Ligo (BEL)

Por pliaj informo vizitu la retejon
http://www.44bke2009.blogspot.com

4-a Kongreso de Esperanto de la Ŝtato San-Paŭlo

de la 10-a ĝis la 12-a de oktobro 2009
Bauru/SP

Realigo: Esperanto-Societo de Bauru (ESB)
Aŭspicio: Esperanto-Asocio de San-Paŭlo (EASP)

Baldaŭ ni aperigos pliajn informojn pri la evento

ZAMENHOFA JARO

D-ro L. L. Zamenhof
(1859 - 1917)

La kreinto de Esperanto havas interesan historion por rakonti okaze de la 150-jara jubileo de sia naskiĝtago...

... kaj vi havos la tutan jaron 2009 por rerakonti ĝin al viaj lernantoj!

Brazilei